

ARBOGA KOMMUN

Verksamhetsberättelse 2016

Tekniska nämnden

Tekniska förvaltningen

2017-03-07

Innehåll

1	Sammanfattning	1
2	Uppdraget	3
3	Årets verksamhet	4
4	Måluppfyllelse	13
4.1	Inspirerande livsmiljö	13
4.2	Inspirerande lärande	19
4.3	Inspirerande arbete	20
4.4	Inspirerande organisation	21
5	Intern kontroll	22
6	Barnkonsekvensbeskrivning	23
7	Årets resultat och investeringar	24
8	Uppgifter om ekonomi	26
9	Nyckeltal	27
10	Framtiden	29

1 Sammanfattning

Flera områden i Arboga är under utveckling, där arbetet med förstudier, detaljplaner och infrastruktur är viktiga förutsättningar. Bland annat växer ett nytt bostadsområde fram.

Under våren såldes ett markområde på Åbrinken för utveckling av bostäder. Exploatören planerar att bygga 23 bostäder bestående av bostadsrättslägenheter, parhus och kedjehus, som ska vara klara för inflyttning under år 2017. För att möjliggöra bostäder på Åbrinken påbörjades ett arbete med anläggning av gator, vatten och avlopp, fjärrvärmeledning samt fiberkanalisation i området.

Parallellt med exploateringen pågår planläggning av Åbrinken etapp 2, som ligger strax söder om etapp 1. I en lokaliseringsutredning för ett nytt vård- och omsorgsboende i Arboga bedömdes Åbrinken som ett lämpligt område. Syftet med den nya detaljplanen blir därför att möjliggöra både för bostäder och ett vård- och omsorgsboende.

Planering för skola och förskola

Under året genomfördes även lokaliseringsutredningar för ny grundskola och ny förskola på söder i Arboga. Utredningen föreslog att en ny grundskola byggs på samma plats som Gäddgårdsskolan ligger på idag. Fastigheterna Marknaden 1 föreslås som plats för en ny förskola på söder. Marknaden 1 är i dagsläget planlagd för bostäder och en ny detaljplan behöver tas fram för att pröva en ny markanvändning. Inom ramen för detaljplanen behöver även trafiklösningar utredas. Det är viktigt att barnens skolväg ses över och att farliga korsningspunkter i trafiken avhjälpas där det är möjligt.

I Götlunda har ett strategiskt markförvärv genomförts. Det pågår även ett utredningsarbete för ny förskola i Götlunda.

Utveckling av bostadsområden

I området Östra Brattberget har kommunalt vatten och avlopp byggts ut. Det finns ett planuppdrag för området med syfte att skapa fler tomter i området. I dagsläget finns dock en bullerproblematik som försvårar planarbetet. I området Södra Brattberget pågår utredningsarbeten inför en planläggning av nya bostäder. I området finns en del känsliga arter, något som en ny bebyggelse behöver anpassas efter.

Utveckling av omvandlingsområdet Hällarna

I fritidshusområdet Hällarna vann en ny detaljplan för området laga kraft under hösten 2015. Lantmäteriet fastställde därefter gränser och bildade fastigheter. Fastighetsbildningen möjliggjorde för befintliga arrendatorer att välja mellan att friköpa tomten, upplåtelse med tomträtt eller teckna nytt arrendavtal. I området tillskapades även nya tomter. Ett femtiotal fastigheter i området försåldes under 2016.

Vatten och avloppsledningar samt fiberkanalisation har byggts ut till cirka 140 fastigheter i området Hällarna. Under året har det samtidigt pågått arbete med att lägga överföringsledningar mellan Arboga och Hällarna. Totalt handlar det om 17 kilometer vatten- och avloppsledningar. Dessutom läggs en ny råvattenledning längs en del av sträckan. Ledningsnätet planeras tas i drift under 2017.

Ett förslag till detaljplan för Hällarna etapp 2 (Måla 2:1 vid Ålhammarsudde) ställdes ut för samråd under hösten 2016. Syftet med planen är att utöka byggrätterna för befintliga fritidshus i området.

Åtgärder för en förbättrad trafiksäkerhet

Projekt har påbörjats med statlig medfinansiering för förbättrad miljö och trafiksäkerhet på kommunala vägar och gator. Exempelvis har trottoaren breddats på Engelbrektsleden för att bli en gång- och cykelväg och en ny avsmalnad gångpassage har anlagts från Skandiabron över Engelbrektsleden.

Drygt 100 000 nya gatstenar på Rådhusgatan

Rådhusgatan har återställts efter föregående års renoveringar av vatten- och avloppsledningar. Ny el och fiber har dragits under gatan och de ojämnheter och gropar som fanns är borta. Cirka 950 kvadratmeter trottoar har lagts om med nya plattor. På själva gatan har det sedan lagts drygt 100 000 smågatstenar.

Tillagningskök på Ladubacksskolan

Under året har Ladubacksskolans kök byggts om till produktionskök. Skolans nya kök tillagar cirka 500 portioner per dag. Tillagningsköket invigdes i januari 2017. Norrgårdens förskola, som ligger precis intill Ladubacksskolan, får nu också sin mat från det nya köket.

Ny brunn i Lunger ökar kvaliteten på dricksvattnet

I Lunger är ledningarna från den nya brunnen på Lungers udde klara. Det som återstår är ombyggnation av vattenverket i Lunger för att kunna ta ledningarna i drift, vilket beräknas vara klart i början på 2017. Åtgärderna kommer att öka kvaliteten på dricksvattnet både i Lunger och i Götlunda samt öka säkerheten på dricksvattenleveranserna.

2 Uppdraget

Tekniska nämnden ansvarar för kommunens gator, parker, skogar och mark, vatten- och avloppsverksamhet samt den fysiska planeringen som består av att ta fram detaljplaner och områdesbestämmelser. Till tekniska nämndens ansvarsområde hör även kommunens VA-verksamhet, kostverksamhet och lokalvård.

På uppdrag av tekniska nämnden arbetar förvaltningen med planering, drift och underhåll av parker, lekplatser, fritidsanläggningar, torghandel, gator, parkeringar, VA-ledningar, kommunens fastigheter, transporter och tippor. Förvaltningen utreder, projekterar och projektleder flera av kommunens investeringsprojekt inom exploatering och offentliga miljöer.

Detaljplaner och områdesbestämmelser utformas av förvaltningen som också utför uppdrag inom mätning, beräkning och kartering. Vidare arbetar förvaltningen med trafik-, mark-, miljö-, och stabilitetsfrågor. Kostverksamheten tillagar, distribuerar och serverar måltider samt tillhandahåller livsmedel enligt beställningar till kommunens verksamheter.

Verksamheterna styrs av lagar, förordningar och direktiv. Kommunernas uppgifter regleras bland annat i kommunallagen. Inom kommuners obligatoriska uppgifter ryms plan- och byggfrågor, renhållning och avfallshantering samt vatten och avlopp vilka ingår i tekniska nämndens uppdrag.

Tekniska nämndens ansvar och uppdrag finns utöver kommunallagen också reglerade i andra lagar, föreskrifter och förordningar. Verksamhetsspecifika lagar är exempelvis trafikförordningen, plan- och bygglagen, livsmedelslagen, miljöbalken samt lagen om allmänna vattentjänster.

3 Årets verksamhet

Snöröjning och halkbekämpning

Arboga kommun ansvarar som väghållare för snöröjning och halkbekämpning av gator, vägar, cykelvägar samt gångbanor som gränsar till kommunens fastigheter och mark.

Kommunens snöröjning påbörjas vid 3 till 8 centimeters snödjup, beroende på om det är blöt eller "torr" snö. Arboga kommun har tillgång till 14 maskiner för snöröjning dygnet runt. Snöröjningen påbörjas samtidigt inne i centrum och ute i bostadsområdena. Vid snöröjning och halkbekämpning prioriterar kommunen gång- och cykelvägar, eftersom det är svårare att ta sig fram som gående eller på cykel i snö jämfört med i bil. Särskilt märkbar är skillnaden för den som drar en barnvagn, använder rullator eller rullstol. Enskilda hushåll får utan kostnad hämta sandningssand vid kommunens förråd på norr, Tegelvretsvägen.

Varierande temperaturer försvårade snöröjningen i början av året och underhållsarbetena, halkbekämpning krävde stora resurser. För att utveckla snöröjningen bjöd tekniska förvaltningen för sjätte året i rad under våren in till medborgardialog om vinterns snöröjning och halkbekämpning. I slutet av mars månad påbörjades vårstädningen av gator, cykelvägar och gångbanor i kommunen. Sopning och sandupptagningen var klar i maj månad.

Offentliga miljöer

I april genomfördes skräpplockardagarna i Arboga. Det är en nationell manifestation mot nedskräpning som arrangeras av stiftelsen Håll Sverige rent. Den ordinarie skräpplockning utökades under kampanjen, kostnadsfria sopsäckar kunde hämtas på kommunförrådet och hjälp med att köra iväg skräpet till återvinningscentralen erbjöds.

Stadskärnan har under året utsmyckats med blomplanteringar efter säsong i ekfat på Kapellbron och Nytorget samt runt fontänen på Nytorget. Från slutet av november pyntades Arboga centrum med julbelysning. 16 ljusgirlinger monterades över Nygatan, Kapellgatan och Järntorgsgatan. På Nygatan fanns åtta ljushalvklot i ekfaten, I Ahllöfsparken sattes ljusslinga på det stora bokträdet och på Centrumleden snöflingor. Den 24 november stod den 2 500 kilo tunga granen klädd på Stora Torget inför julmarknaden.

På Rådhusgatan har återställningsarbeten genomförts efter förra årets renoveringar av vatten- och avloppsledningarna under gatan. Gatan och trottoarerna har jämnats till så att de gropar och ojämnheter som fanns försvinner. I gatan har det dragits ny el och fiber. Cirka 950 m² trottoar har lagts om med nya plattor. På själva gatan har det sedan lagts drygt 100 000 smågatstenar. I början av november öppnades Rådhusgatan för trafik igen.

Omfattande åtgärder på delar av Rådhuset har genomförts. Bland annat har ventilationen byggts om, taket renoverats och fönster målats. Delar av Rådhusgården fungerade under hösten som materielupplag och byggställningar täckte huset mot Smedjegatan och Stora Torget.

Skog och park

I Stenebergsområdet, östra Brattberget har flera skogsarbeten utförts. Först röjdes slybeståndet och sedan gallrades trädbeståndet. Detta för att kvarstående träd ska kunna utvecklas på ett bra sätt.

Under våren har Arboga kommun anslutit sig till Grönt paraply som är en organisation för certifiering av skogsbruk enligt den svenska FSC-standarden, Forest Stewardship Council. FSC-certifierade skogsägare följer nationella och lokala lagar som rör miljöhänsyn, skogsbruk, ekonomi och bindande internationella överenskommelser samt FSC:s särskilda regler.

På Herrgårdsgatan har sex stycken Goliatpopplar fällts med hänseende till säkerheten för de passerande, både fotgängare, cyklister och bilister. Träden var i dålig kondition och belägna i omedelbar trafikmiljö. I dagsläget planeras ingen återplantering av träd eftersom en omstrukturering av trafikmiljön i området planeras.

Under hösten byggdes en ny lekplats vid Kvarteret Lisenborg strax väster om bostadsområdet Tallåsen/Tärneborgsvägen. Tanken är att lekplatsen ska stimulera och inspirera barn i olika åldrar att leka på platsen. På lekplatsen finns det olika typer av lekutrustning med allt ifrån gungor och sandlåda till klätterborg och en drake.

Planering för skola och förskola

En förstudie och lokaliseringsutredning för att klargöra behoven och förutsättningarna för en ny skola på söder har gjorts under året. Den nuvarande grundskolan på söder, Gäddgårdsskolan, byggdes år 1952 och är i ett omfattande behov av renovering. Även skolans kök, trafikmiljö och parkering har brister. Ärendet om ny grundskola på söder behandlades av barn- och utbildningsnämnden i oktober och de beslutade att beställa projektering för en ny grundskola som har elever från förskoleklass upp till och med årskurs 9. Den nya skolan planeras på samma plats som Gäddgårdsskolan är på idag.

Förstudien om ny grundskola konstaterar att det inte är lämpligt att ha en förskola på samma plats som grundskolan. Barn- och utbildningsnämnden beslutade därför att även utreda förutsättningar för en ny förskola på söder. Tekniska förvaltningen har tagit fram en lokaliseringsutredning för att titta på vilka lämpliga platser det finns att bygga en ny förskola på. En ny förskola för det södra upptagningsområdet med upp till 10 avdelningar för omkring 175 barn planeras på fastigheten Marknaden 1.

Fastigheten Marknaden 1 är planlagd för bostäder och en ny detaljplan behöver tas fram för att möjliggöra markanvändningen förskola. Inom ramen för detaljplanen behöver trafiksituationen utredas. Det är viktigt att barnens skolväg ses över och att farliga korsningspunkter i trafiken avhjälps där det är möjligt.

Exploatering av området Åbrinken

Under våren 2016 sålde Arboga kommun ett markområde inom del av fastigheten Strömsnäs 1:1, Åbrinken för utveckling av bostäder inom området.

Projektering och exploatering av området har pågått under året. Den södra av- och påfartsrampen mot väg 572 har under året byggts om till en "typ C korsning" för att tillåta på- och avfart mellan Västerleden och väg 572. Norra rampen har rivits för att ge utrymme åt ny infrastruktur. Byggnation av gator och vägar, vatten och avlopp, fjärrvärmeledningar samt fiberkanalisation i området pågår årsöverskridande. Byggnation av 23 bostäder, bostadsrätts-lägenheter, parhus och kedjehus, pågår och ska enligt exploatörens tidplan vara klara för inflyttning under år 2017.

Planering för nytt vård- och omsorgsboende

Parallellt med exploateringen har planläggning av Åbrinken etapp 2 påbörjats. Planområdet ligger strax söder om etapp 1. En lokaliseringstudering av nytt vård- och omsorgsboende har genomförts i vilken området bedöms ha en yta som är tillräcklig. En ny detaljplan behöver tas fram med syfte att möjliggöra för bostäder och ett vård- och omsorgsboende. Gestaltning och våningsantal behöver anpassas efter platsens förutsättningar och planerad bebyggelse.

Utveckling av bostadsområden

Under delåret har utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp i området Östra Brattberget pågått. Samtidigt har också elledningar och fiberkanalisation förlags i marken. I samband med utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp i området utökades VA-verksamhetsområdet till att omfatta ytterligare nio stycken fastigheter.

För området Östra Brattberget finns ett planuppdrag med syfte att till skapa fler tomter i området. I dagsläget finns en bullerproblematik i området som försvårar planarbetet. Utredningsarbeten pågår inför planläggning av nya bostadsområden i Södra Brattberget. I området finns en del känsliga arter vilket ny bebyggelse behöver anpassas efter.

Under året har fem detaljplaner vunnit laga kraft: Holmsätter 1:43 samt del av Holmsätter 1:29 (Fasanens förskola), Irisen 1, Sturehallen 1 m.fl., Smörblomman 1 samt Tornet 1.

Fem nya planuppdrag har getts till tekniska förvaltningen: Åbrinken etapp 2, Holmsätter 1:3, 1:28 (Götlunda skola), Guldsmeden 7, Höjen 3:24, 3:14 (Meken) samt Älgen 21.

I Götlunda har ett strategiskt markförvärv genomförts.

Tekniska förvaltningen har genomfört projektering och projektledning för uppförande av moduler åt barn- och utbildningsförvaltningen med kommunfastigheter som beställare. Arbetet har omfattat projekt på Gäddgårdsvallen, Gäddgårdskolan samt fastigheten Smörblomman.

Omvandlingsområdet Hällarna

Arboga kommun inrättade 2007 ett VA-verksamhetsområde för Hällarnas fritidshusområde. År 2015 fick kommunen ett föreläggande från länsstyrelsen om att anordna allmän VA-anläggning i området senast april 2017. Utbyggnad av vatten- och avloppsledningar samt fiberkanalisation till cirka 140 fastigheter i området har slutförts under året.

Arbetet med anläggning av överföringsledningar mellan Arboga och Hällarna pågår årsöverskridande. Överföringsledningar innebär att avloppsvattnet pumpas från Hällarna till Arboga avloppsreningsverk och att rent vatten pumpas från Arboga vattenverk till Hällarna. Totalt handlar det om cirka 17 kilometer av VA-ledningar. Arbetet infattar även en ny råvattenledning för samförläggning längs del av sträckan. Överföringsledningarna och ledningsnätet i Hällarna beräknas vara i drift under 2017.

Fastighetsbildningen i området har under året genomförts utifrån detaljplanen för Hällarna etapp 1. Tidigare arrendatorer har erbjudits möjlighet att välja mellan nya avtal om arrende, tomträttsupplåtelse eller friköp. Möjligheten till friköp har fått en positiv respons och ett femtiotal fastigheter i Hällarnas fritidshusområde har sålts.

Ett förslag till detaljplan för Hällarna etapp 2 (västra delen av Ålhammarsudde, Måla 2:1) ställdes ut för samråd under hösten 2016.

Byggklar mark

Under året har sänkta priser på kommunens lediga tomter erbjudits. Priset var fram till årsskiftet 50 kronor per kvadratmeter på planlagd mark vid nybyggnation. Under året har 15 stycken obebyggda villatomter försålts, en industrifastighet, Åbrinken, Lisenborg samt 54 fastigheter i Hällarnas fritidshusområde. Två tomträtter, Stengärdet 8 samt Harren 3, har även avyttrats till respektive tomträttsinnehavare.

I oktober deltog Arboga kommun med representanter från tekniska förvaltningen i mässan Bostad 2016 i Örebro. Syftet med deltagandet var framför allt att presentera tillgänglig mark för byggnation i kommunen samt några aktuella projekt.

Säkrare för oskyddade trafikanter

Att genom gång- och cykelväg separera gång- och cykeltrafik från biltrafik syftar i första hand till att gående och cyklister ska kunna färdas säkert och tryggt. Andra positiva effekter kan vara ökad komfort och trivsel. En positiv bieffekt är bättre tillgänglighet för samtliga trafikanter.

Inom projektet GC-väg Engelbrektsleden (etapp 1 och 2) har trottoaren breddats för att bli en gång- och cykelväg. En ny avsmalnad gångpassage har anlagts från Skandiabron över Engelbrektsleden för att öka trafiksäkerheten. Vid Arboga station har fler väderskyddade cykelställ byggts och gång- och cykelvägen mellan Ekbacksbadet och Ekbackens IP har förlängts för att skapa en bättre anslutning till gång- och cykelvägen från Strömsnäs vägen och södra Brattberget. Projekten har genomförts med statlig medfinansiering för förbättrad miljö och trafiksäkerhet på kommunala vägar och gator.

Fler och förbättrade gång- och cykelvägar är väsentligt ur en trafiksäkerhetsaspekt avseende oskyddade trafikanter. Underhåll av gång- och cykelvägar prioriteras och åtgärder för bättre tillgänglighet och säkerhet genomförs kontinuerligt.

Belysning

Vid belysningsplanering är det viktigt att ta hänsyn till upplevelsen av ljus. Säkerhet och trygghet är viktiga aspekter. Belysningen ska bidra till känslan av trygghet, göra det möjligt att se sammanhang och få uppsikt över omgivningens karaktär. Sevärda delar av miljön ska också framträda på ett attraktivt sätt. Att konvertera offentlig belysning till LED-teknologi har många fördelar. Under delåret har kommunens LED-belysning kompletterats och utökats.

På gång- och cykelvägen mellan Ekbacksbadet och Ekbackens IP har belysning utökats och kompletterats. I samband med VA-utbyggnaden i Östra Brattberget har ny LED-belysning ersatt tidigare gatubelysning. Belysningsstolpar och fundament har också bytts eller riktats där behov funnits.

Bra mat i kommunens verksamheter

Det finns 8 tillagningskök och 10 mottagningskök inom kommunens kostverksamhet. Mat har stor betydelse ur många aspekter, bland annat att vi ska må bra och nå god livskvalité.

I produktionsköket på Gäddgårdsskolan tillagas ca 1600 portioner/dag. Komplet lunch serveras till Gäddgårdsskolans elever och skickas till Bullerbyn, Geddan, Mejerska och Regnbågens förskolor.

Till tre skolor och sex förskolor tillagas lunchens huvudkomponent och transporteras kyld dagen efter tillagning till mottagningsköken. Mottagningsköken tar emot och värmer maten (huvudkomponenten) från produktionsköken.

Tillbehören, potatis, ris eller pasta och sallad bereds i mottagningsköken. Även frukost och mellanmål bereds i mottagningsköken.

Vid produktionsköken på Brattbergsskolan, Stureskolan, Medåkers skola och Sörgårdens förskola tillagas komplett lunch till skolan/förskolans elever och barn.

I Götlunda skolas produktionskök tillagas komplett lunch till skolans elever och Fasanens förskola. Fasanens förskolas kök tar emot varm komplett måltid från Götlunda skola.

Maten som serveras är lagad av bra råvaror, är säker avseende specialkost och livsmedelshygien. Produktion och konsumtion av mat medför påverkan på klimat och miljö. Genom medvetna val försöker vi påverka dessa aspekter i en positiv riktning och arbetar bland annat för att öka andelen ekologiska livsmedel samt att minska matsvinnet. Andelen ekologiska livsmedel av kommunens inköpta livsmedel uppgår för år 2017 till 34 %.

Under året har Ladubacksskolans kök byggts om till produktionskök. Skolans nya kök tillagar cirka 500 portioner per dag. Tillagningsköket invigdes i januari 2017. Norrgårdens förskola, som ligger precis intill Ladubacksskolan, får nu också sin mat från det nya köket.

Arboga vattenverk

Arboga vattenverk försörjer Arboga tätort med vatten från Hjälmarens. Lungers vattenverk försörjer Lunger samt Götlunda samhälle. Arbogas primära råvattentäkt är sjön Hjälmarens och Arboga kommun har som dricksvattenproducent ansvar för att vattnet inte innehåller skadliga ämnen.

Arbetet med att byta mikrosilar på Arboga vattenverket har slutförts under året. Ombyggnation av luthantering på Arboga vattenverk pågår och beräknas vara klart i början på januari 2017. Installation av värmepump, som en energibesparande åtgärd pågår och beräknas vara klart i början av 2017.

Avloppsreningsverk

Avloppsreningsverket i Arboga har haft en något ostabil drift under året 2016 som delvis beror på ett okontrollerat utsläpp av nutriox i pumpstationen i Sätra. Utsläppsgränsen för kväve och fosfor har under kvartal 3 överskridits men gränsvärdet (beräknat på flödesvägt årsmedelvärde) enligt gällande tillstånd för helåret har klarats. Utsläppsgränser enligt gällande tillstånd för BOD7, har klarats.

Producerat avloppsslam från samtliga reningsverk har levererats till Norrköping där det använts för täckning av tipp. Kvaliteten på slammet uppnår inte ställda krav enligt REVAC för att återföra näringsämnen till åkermark.

Tungmetallen kadmium i slammet har varit hög under några år. Genom ett samarbete mellan kommunerna Arboga, Hallstahammar och Köping har riktlinjer för utsläpp av avloppsvatten från industrier och andra verksamheter arbetats fram.

Den 19 november uppmärksammades FN:s internationella världstoalettidag.

Ledningsnätet

På ledningsnätet har 18 läckor upptäckts och åtgärdats. Svenskt vattens rekommendation om en renoveringsstakt av ledningsnätet på 0,7 procent för vattenledningar och 0,5 procent för spilledningar har uppnåtts.

Förläggning av ledningar från den nya brunnen på Lungers udde är klart. Arbetet infattade även samförläggning av dricksvatten- och spillvattenledningar till Lungers udde vilket möjliggör anslutning av de fastigheter som finns på udden. Det som återstår är ombyggnation av vattenverket i Lunger för att kunna ta ledningarna i drift, vilket beräknas vara klart i början på 2017. Syftet är att öka kvalitén på dricksvattnet i Lunger och Götlunda samt att öka dricksvattenleveransernas säkerhet.

Under våren undersöktes dag- och spillvattennätet i Götlunda för att se om vattnet leds rätt och för att upptäcka eventuella läckor. Även vattenledningarna vid infarten till Storgatan från Herrgårdsbron samt på Rådhusgatan har reparerats.

Renspolningar har genomförts för delar av vattenledningsnätet i Arboga och Medåker, bland annat vid Brattberget, Strömsnäs, Ladubacksgårderna och Prästgården. Inför spolningarna genomfördes motionering av ventiler, det vill säga öppning och stängning av ventilerna ett par gånger för att se att de fungerar som de ska.

I Medåker har ombyggnadsarbeten på ledningsnätet genomförts. Ett nytt system för SMS-utskick användes för att informera boenden i området om vattenavstängningen.

Arbetet med säkerhetshöjande åtgärder pågår kontinuerligt, där en åtgärd under året har varit att anlägga en vattenkiosk. Från och med vecka 35 låstes alla brandposter i kommunen och det går inte längre att tappa vatten från brand- och spolposter på det allmänna ledningsnätet. Syftet med vattenkiosken och låsningen av brandposterna är att skydda dricksvattnet i det kommunala ledningsnätet från smittorisker. Det blir också möjligt att mäta allt vatten som tas ut ur ledningsnätet.

Under hösten utfördes omfattande VA-arbeten vid Kungsörsvägen. En vattenledning efter Kungsörsvägen vid Gäddgårdsskolan har bytts ut och under tiden för arbetena stängdes Kungsörsvägen för trafik.

GIS

Projektplan och GIS-strategi håller på att tas fram av en förvaltningsövergripande arbetsgrupp i syfte att klargöra nyttan med GIS för kommunens olika verksamheter. För att kommunens alla verksamheter ska få en bra plattform för kunskaps- samt informationsspridning behövs förutsättningar för utveckling samt tillgängliggörande av GIS.

Enkätundersökningen "Kritik på teknik"

Arboga kommun har tillsammans med hundratalet andra kommuner medverkat i SKL:s undersökning "Kritik på teknik" om hur kommuninvånarna uppfattar kommunens service när det gäller gator, parker, vatten/avlopp samt avfallshantering.

Undersökningen skickades i ut till 1000 slumpmässigt utvalda kommuninvånare i åldern 18–74 år. Av dessa har 47,7 procent – 477 stycken – besvarat enkäten som bestod av totalt 46 frågor.

Undersökningen är ett sätt att mäta kvalitén i och följa upp våra verksamheter ur ett medborgarperspektiv. Resultatet av undersökningen visar att Arbogaborna är mycket nöjda med kvaliteten på vattnet i kommunen och kommunens snöröjning fick ett gott betyg. Sju av tio invånare tycker att snöröjningen sköts bra. Även parkunderhållet fick godkänt. Sju av tio invånare tycker att parkerna i Arboga sköts bra och fyra av tio invånare är nöjda med de kommunala lekplatserna vad gäller skötsel och lekredskap för barnen. Den del av parkverksamheten som flest invånare har angett som ett prioriterat område är gräsklippning i parkerna. Därefter följer lekplatser och blomsterarrangemang på gator och torg.

Ett utvecklingsområde utifrån enkätundersökningen är gatuunderhåll och trafiksäkerhet. Tre av tio invånare i Arboga anser att standarden på gator och vägar är bra. Störst andel, fyra av tio kommuninvånare, uppger att underhåll av asfalten på gator är den del av gatu- och vägunderhållet som bör prioriteras. Två av tio invånare tycker att trafiksäkerheten är bra som den är i Arboga. Den förbättring för att öka trafiksäkerheten i närområdet som den största andelen invånare önskar sig är hastighetsdämpande åtgärder, som till exempel gupp eller avsmalningar. Därefter följer att förbättra sikten i gatukorsningar.

Nämndärenden och synpunktshantering

Tekniska nämnden har under året behandlat 145 ärenden varav 9 remisser av medborgarförslag och 3 remisser av motioner.

Det har inkommit 53 synpunkter till tekniska förvaltningen under året. Alla synpunkter registreras i diariet och besvaras. Sammanställning av inkomna synpunkter samt eventuella åtgärder redovisas halvårsvis för tekniska nämnden som ärenden för kännedom.

Personal och organisation

Under början av året tillsattes en ny teknisk chef (förvaltningschef). Tjänsten som planeringschef har under större delen av året varit vakant och under hösten blev även en tjänst som planarkitekt vakant. Inom kostavdelningen har behovet av vikarier varit stort på grund av sjukskrivningar.

4 Måluppfyllelse

- målet bedöms uppfyllt under år 2016
- målet bedöms delvis uppfyllt under år 2016
- målet bedöms inte uppfyllt under år 2016

Tekniska nämnden har under år 2016 haft 16 stycken mål. 14 av målen bedöms uppfyllda, ett mål bedöms delvis uppfyllt och ett mål bedöms inte vara uppfyllt under året.

4.1 Inspirerande livsmiljö

Kommunfullmäktiges inriktningstext

I Arboga finns plats för inspiration, här finns plats att utveckla idéer och tänka nya tankar. Fritids- och kulturlivet är rikt och erbjuder något för alla.

De unika miljöerna i Arboga tas till vara och utvecklas. Här finns många alternativ för boende och pendlingsmöjligheterna är bra. Det gör att allt fler väljer att bosätta sig i Arboga.

Det känns tryggt att bo och vistas i Arboga. Kommunen arbetar förebyggande mot brott genom att skapa trygga miljöer och stärka de sociala nätverken både på grupp- och individnivå. En god social välfärd erbjuds utsatta grupper.

Servicen till invånarna är bra, i staden och på landsbygden. Arbogaborna känner att de bor i en kommun med tillgängliga och väl fungerande verksamheter som bidrar till god livskvalitet i livets alla skeden. Det finns möjlighet för alla att vara med och påverka kommunens verksamheter.

Arboga är ett demokratiskt, socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Här råder hög tolerans och människor är jämlika och jämställda. Naturresurser som vatten och luft skyddas och används på ett varsamt sätt.

Kommunfullmäktiges mål:

- Arbogaborna ska ha en god livskvalitet.
- Medborgarna i Arboga kommun ska uppleva att de har inflytande i kommunen.
- Arboga kommun ska ha en ekologisk hållbarhet inom alla områden.
- Det ska finnas goda möjligheter till pendling med kollektivtrafik till och från Arboga.

Nämndens mål: Dricksvatten ●

Arboga vattenverk försörjer Arboga tätort med vatten från Hjälmarens. Lungers vattenverk försörjer Lunger samt Götlunda samhälle. Arbogas primära råvattentäkt är sjön Hjälmarens och Arboga kommun har som dricksvattenproducent ansvar för att vattnet inte innehåller skadliga ämnen.

Produktionen och leveransen av ett hälsosamt, godkänt och bra dricksvatten säkerställs genom provtagning av vattenkvaliteten, underhållsinsatser och förnyelse av ledningsnätet. Under året har 1 251 119 m³ dricksvatten producerats vilket är 54 230 m³ mer än föregående år. Inga vattenprover har varit otjänliga och tjänliga prov med anmärkning har varit 2 av 50 stycken prov. Under perioden har 18 läckor upptäckts och åtgärdats, vilket är 5 stycken färre än föregående år.

Mått	
Förnyelsetakten, 0,75 %	●
Otjänliga prover, 0 st	●
Tjänliga prover med anmärkning, 2 av 50 st	●
Vattenläckor, 18 st	●

Nämndens mål: Fördjupad översiktsplan för Arboga stadskärna. ■

Arbetet med att ta fram en ny Översiktsplan har påbörjats, från vilken en FÖP sedan kan utarbetas. En del av de frågeställningar och platser som utreds i olika lokaliseringstudier kommer kunna användas som underlagsmaterial när arbetet med FÖP:en påbörjas. Arbetet med framtagandet av FÖP:en ska ske i nära samarbete med övriga förvaltningar. I arbetet med att ta fram en FÖP kommer stadskärnan ingå som en del och inriktningen kommer vara att bevara stadskärnans karaktär samtidigt som nya möjligheter skapas.

Mått	
Upprätta fördjupad översiktsplan för Arboga stadskärna	■

Nämndens mål: Gatuunderhåll ●

Gatuunderhållet gällande asfaltsbeläggning har varit uppdelat i två omgångar under året, under juli månad pågick inga beläggningsarbeten. Totalt har 30 685 m² belagts under året och måttet om 30 000 m² belagd yta har uppnåtts. Underhåll av gång- och cykelvägar prioriteras och åtgärder för bättre tillgänglighet och säkerhet genomförs kontinuerligt.

Mått	
Gatuunderhåll, beläggning 2016, 30 685 m ²	●

Nämndens mål: Gång- och cykelvägar ●

Under delåret har första etappen av GC- väg Engelbrektsleden påbörjats. Projektet innefattar ny säkrare passage för gång- och cykeltrafikanter i korsningen Engelbrektsleden - Skandiatgatan samt Skandiabron - Engelbrektsleden. I etapp 2 ska befintlig trottoar norr om Engelbrektsleden breddas så att den medger gång- och cykeltrafik.

Mått
Antal kvadratmeter gång- och cykelvägar ska öka samt förbättras jämfört med föregående år. ●

Nämndens mål: Måltider bestående av helfabrikat ●

Skolmåltiderna utgör en betydande del av elevernas matvanor och skolan är en viktig arena för att främja bra matvanor. Arbetet med att minska andelen helfabrikat försätter. Vid varje lunch skall eleverna erbjudas ett lunchalternativ som uppfyller Nordiska Näringsrekommendationerna (NNR) vilka anger vad en person i genomsnitt behöver av energi och näringsämnen för tillväxt och livsfunktioner. Andelen helfabrikat som serveras ska minskas med 10 % varje år. Målet för 2016 är max 16,6 % helfabrikat och målet är uppfyllt på alla menyer för förskola och skola.

Mått
Andelen måltider bestående av helfabrikat ska minska med 10 % per år. ●

Nämndens mål: Parker och grönområden ●

Nya arbetsrutiner har inrättats för att parker och grönområden ska bibehålla kvaliteten samt tillgängligheten. Skötselplaner har upprättats för samtliga av kommunens grönytor.

En ny lekplats har byggts vid kvarteret Lisenborg strax väster om bostadsområdet Tallåsen/Tärneborgsvägen.

Mått
Upprätta skötselplaner för parker och grönområden ●

Nämndens mål: Stabilitetsåtgärder ◆

Villagatans stabilitetsprojekt har under delåret färdigprojekterats. Beräkningar avseende erosionsskyddets utbredning kvarstår.

Slutprojektering och granskning av handlingar för etapp 2 och 9 gjordes under hösten.

Mått
Stabilitetshöjandeåtgärder av etapp 2 och 9 ska vara utförda till minst 50 % under målperioden 2015-2017 ◆

Nämndens mål: Tomtmark för lägenheter i flerfamiljshus. ●

God planberedskap för att möjliggöra byggnation av flerfamiljshus finns. Ett antal detaljplaner finns sedan tidigare som möjliggör byggnation av lägenheter, t.ex. Porsen, Älgen 21, V. Ladubacksgärdet, och Syrenen. Måttet att det ska finnas tomtmark klar för försäljning som räcker till 40 stycken lägenheter bedöms uppfyllt. Det är svårt att bedöma ett exakt antal lägenheter som kan byggas, men det finns både mark och detaljplaner redo för att börja bygga på flera platser i stan.

Mått
Tomtmark klar för försäljning (flerfamiljshus) ●

Nämndens mål: Tomtmark för småhusbebyggelse. ●

Ett antal detaljplaner finns sedan tidigare som möjliggör byggnation av småhus. Planberedskapen för att möjliggöra byggnation av småhusbebyggelse uppfyller det uppsatta måttet om 20 stycken tomter tillgängliga för försäljning.

I dagsläget finns 39 villatomter tillgängliga i Arboga tätort (10 st), Götlunda (3 st), Medåker (5 st), Säbylundsområdet (5 st), Mahonian/Spirean (2 st), Tallen och Rönnen (2+2 st) samt Hällarna (10 st). Eftersom försäljning av småhustomter ökat behöver förutsättningarna för nya bostadsområden utredas och detaljplaneläggas.

Mått
Tomtmark klar för försäljning (småhus) ●

Nämndens mål: Trygghet ●

Hur ett projekt eller en plan påverkar tryggheten för invånarna är en viktig fråga. Trygghetsaspekter ingår som en naturlig del i allt projekt- och planeringsarbete. På gång- och cykelvägen vid Ekbackens IP har belysningen kompletterats. Arbetet i kommunens Förebygganderåd fortsätter med exempelvis trygghetsvandringar i olika områden.

Trygghetsskapande gallringar pågår kontinuerligt. Under året har Brattbergsområdet varit prioriterat. Där har slyröjning längs med gång- och cykelnätet utförts. Alla tunnelöppningar har röjts för att få en mer inbjudande passage. Kravet på utbytestakten för trasiga lampor har skärpts.

Mått
Trygghetsskapande åtgärder ●

Nämndens mål: Trafiksäkerhet

Förutsättningarna för en god trafiksäkerhet ska öka. Antalet döda och svårt skadade till följd av trafikolyckor inom alla trafikantslag bör, i enlighet med nollvisionen fortlöpande minska. Trafiksäkerheten ska beaktas i all planering och barnens trafiksäkerhet ska vara i fokus.

År 2016 rapporterades totalt 51 trafikolyckor i Arboga kommun vilket är en minskning jämfört med 2015 då 67 olyckor rapporterades. Av rapporterade olyckor 2016 bedömdes 60 % vara lindriga. Inga dödsolyckor rapporterades 2015 eller 2016. Statistiken är hämtad från STRADA, Swedish Traffic Accident Data Acquisition.

Mått
Antalet polis- och sjukvårdsrapporterade trafikolyckor i Arboga kommun ska minska.

Nämndens mål: Ekologiska livsmedel

I den ekologiska odlingen får man inte använda konstgödsel och syntetiskt framställda kemiska bekämpningsmedel. Fodret till djuren ska vara ekologiskt och till det är också viktigt att djuren får vara utomhus och får utlopp för sina naturliga beteenden. Läkemedel för djur, som antibiotika, ska användas med stor försiktighet. Man får inte använda genetiskt modifierade organismer. Bestrålning är inte heller tillåten. Ett fåtal tillsatser får användas.

Kommunen har köpt in 33 % ekologiska livsmedel under året 2016, vilket är en ökning med 5 % jämfört med år 2015.

Mått
Andelen ekologiska livsmedel ska öka.

Nämndens mål: Miljöbilar

Vägtrafiken står för ungefär en tredjedel av Sveriges samlade klimatpåverkan. Syftet med måttet är att redovisa kommunens arbete med miljöhänsyn genom användning av alternativa drivmedel och bränslesnåla fordon i den egna organisationen. Vid upphandling av verksamhetsbilar samt poolbilar prioriteras miljö- och säkerhetsaspekter. Under året har 4 nya hybridbilar köpts in och 4 äldre bilar har avvecklats. Andelen miljöbilar är 40 %. Mätningen gjordes den 1 november och hämtas från Miljöfordon Syd. År 2015 var andelen miljöbilar 37 %.

Mått
Andel miljöbilar av totala antalet bilar inom kommunkoncernen ska öka.

Nämndens mål: Miljöförbättrande åtgärder på kommunalt ägd mark ●
En inventering av behovet av miljöåtgärder på kommunalt ägd mark i området mellan Arbogaån och järnvägen utefter Norra Ågatan har genomförts. En riskbedömning avseende föroreningar i aktuellt område har färdigställts.

Saneringen av Prästgården har slutförts och efterföljande miljökontroll pågår.

Kompletterande åtgärder enligt MIFO (Metodik för Inventering av Förorenade Områden) Fas 2 av nedlagda deponierna krävs. Under året har uppstädning av deponier samt uppföljande provtagning för Hjälmarsvik genomförts.

Mått
Upprätta handlingsplan för miljöförbättrande åtgärder på kommunalt ägd mark i området mellan Arbogaån och järnvägen utefter Norra Ågatan. ●

4.2 Inspirerande lärande

Kommunfullmäktiges inriktningstext

Trygghet, delaktighet, kreativitet och kompetens är ledord för Arbogas förskolor, fritidshem och skolor. Alla barn och elever blir sedda och får uppmärksamhet.

Arbogas skolor inspirerar till nyfikenhet och lust att lära. Kompetenta lärare och ett bra ledarskap på alla nivåer bidrar till en god lärmiljö där eleverna utmanas, utvecklas och lyckas utifrån egna förutsättningar. Mötet, samspelet och dialogen mellan pedagog, barn, elev och föräldrar genomsyrar hela skoltiden.

Vasagymnasiet håller hög kvalitet och det goda samarbetet med näringslivet utvecklas ytterligare. Det ger eleverna goda kunskaper och bra förutsättningar att gå vidare till högre studier eller arbete efter avslutad utbildning.

Vuxenutbildningen bidrar till det livslånga lärandet och ger alla en ny chans.

Kommunfullmäktiges mål:

- Arbogas förskolor och skolor ska ha hög kvalitet och vara trygga.

4.3 Inspirerande arbete

Kommunfullmäktiges inriktningstext

Arboga erbjuder en varierad arbetsmarknad inom många olika branscher.

En god service från kommunens alla verksamheter och organisationer uppmuntrar till företagande och bidrar till att näringslivet växer och utvecklas.

Attraktiva etableringsområden och god tillgång på arbetskraft skapar förutsättningar för nya branscher och företag.

Arbogas unika kulturmiljö, rika historia och goda värdskap lockar besökare, vilket gör besöksnäringen till en allt större näringsgren.

Kommunfullmäktiges mål:

- Arboga ska vara känd som en företagsvänlig kommun.

Nämndens mål: Tomtmark för industri- och handelsverksamhet. ●

I Arboga behöver det finnas goda förutsättningar för befintliga företag att växa och utvecklas samtidigt som nya företag kan etablera sig i kommunen. Att kunna tillmötesgå marknadens efterfrågan på tillgänglig mark för industri- och handelsverksamhet är en förutsättning för nyetableringar. Detta ställer krav på upprätthållandet av en god planberedskap för att möjliggöra byggklar mark för industri och handelsverksamhet. Det krävs även en tillgång till markområden i strategiska och intressanta lägen.

Det finns cirka 80 ha planlagd mark för industri och måttet att det ska finnas 40 000 kvm industrimark tillgänglig för byggnation inom 8 månader är uppfyllt.

Mått
Tomtmark för industri- och handelsverksamhet. ●

4.4 Inspirerande organisation

Kommunfullmäktiges inriktningstext

Arboga kommun är en attraktiv arbetsgivare där medarbetarna utvecklas och är delaktiga. Arbetsmiljön är god och hälsofrämjande. Ambitionen är att erbjuda alla den sysselsättningsgrad de önskar. Medarbetare som trivs och mår bra är en förutsättning för en inspirerande organisation.

Kommunens organisation är effektiv, tillgänglig och tydlig för medarbetare, medborgare och företagare. Ett gott bemötande ger god service och inbjuder till dialog.

Ekonomi är i balans och kommunens resurser används alltid på bästa sätt såväl på kort som på lång sikt.

Kommunfullmäktiges mål:

- Arboga kommun ska ha effektiva och tillgängliga tjänster.
- Arboga kommun är och upplevs som en attraktiv arbetsgivare.
- Arboga kommun ska ha en god ekonomisk hushållning.

Nämndens mål: Frisktal

Arbetsmiljön är i fokus på alla arbetsplatsträffar med uppföljning av tillbud och skador. Sjukstatistiken visar att antalet sjukdagar har minskat och därmed har frisktalet höjts. Under året har sjukfrånvaron varit totalt 5,07 % för tillsvidareanställda. Det innebär 2665 sjukdagar vilket är 225 st färre än samma period föregående år. Totala sjukfrånvaron, vikarier inräknade, var för år 2016 5,36 %.

Avdelningarna utför olika aktiviteter för att öka frisktalet, exempelvis har utbildning om en hållbar livsstil och prova-på-aktiviteter som cirkelträning erbjudits. De ordnas även gemensam friskvårdstimme i samband med vissa arbetsplatsträffar.

Mått
Frisktalet ska öka.

Nämndens mål: Inspirerande organisation TF

Alla tillsvidareanställda har en utvecklingsplan för kompetensutveckling som revideras varje år. Önskemål om kompetensutveckling diskuteras vid arbetsplatsträffar och medarbetarsamtal. Under året har utbildning inom brandskydd samt hjärt- och lungräddning påbörjats för förvaltningens anställda.

Mått
Samtliga medarbetare vid tekniska förvaltningen ska varje år erbjudas kompetensutveckling.

5 Intern kontroll

Tekniska förvaltningen har under året arbetat med intern kontroll utifrån intern kontrollplan år 2016 antagen av tekniska nämnden den 9 december 2015, § 138. Följande elva rutiner har kontrollerats:

- Körkortskontroll
- Trygghetsaspekter inom projekt
- Sakgranskning och attest fakturor
- Elsäkerhet
- Systematiskt arbetsmiljöarbete
- Ensamarbete
- Livsmedelslagens uppföljning
- Kostnader och intäkter jämförs mot budget
- Livsmedelshantering VA
- Barnkonsekvensbeskrivningar
- Sårbarhet inom organisationen

Samtliga kontroller har återrapporterats med godkänt resultat. Den interna kontrollplanen för år 2016 har följts och inga betydande avvikelser har noterats. Intern kontroll och granskning av processer, rutiner och system pågår fortlöpande i verksamheten.

6 Barnkonsekvensbeskrivning

Arboga kommun har genom barnkonventionen ansvar för att se till att alla barn och unga får sina rättigheter tillgodosedda. Barn och unga ska inte behöva påverkas negativt av projekt eller detaljplaners genomförande och därför utreds hur barn påverkas och hur vi ska göra miljön tryggare för barn.

En barnkonsekvensbeskrivning innebär att barnperspektivet lyfts fram vid betydande beslut som rör barn eller deras livsmiljö inom alla verksamheter. Med barn menas personer under 18 år. Med hjälp av en sådan analys lyfts frågor som berör barn fram på ett systematiskt sätt. Platser där påverkan på barnens miljö kan uppstå kartläggs och förslag till åtgärder utreds.

Barns säkerhet och rörelsefrihet i stadsmiljön utgör viktiga frågor i alla typer av projekt som kommunen arbetar med. Inför alla typer av projekt görs en bedömning om projektets genomförande kan komma att påverka barn eller ungdomar negativt och om en barnkonsekvensbeskrivning ska upprättas. I samband med detaljplanearbete redovisas barnkonsekvensbeskrivningar i planhandlingarna.

När vi arbetar nära där barn vistas görs en barnkonsekvensbeskrivning för att se hur vi med olika åtgärder kan mildra effekten av att vi arbetar i områden där det finns många barn. Exempel på åtgärder är bullerreducering, sänkta hastigheter på vissa transportvägar och vid arbetsplatsområden samt skapa arbetsplatsområden som är skyddade så att ingen kan komma in, samtidigt som det ska se trevligt ut för den som passerar.

Under år 2016 har 3 barnkonsekvensbeskrivningar upprättats som underlag till detaljplaner (Sturehallen, Holmsätter 1:43 och Del av Måla 2:1).

7 Årets resultat och investeringar

Flera påbörjade investeringsprojekt som påbörjats under året är årsöverskridande och totalt uppgår utarbetade investeringsmedel till 80 295 tkr av 127 115 tkr. De årsöverskridande projekten är bland annat överföringsledningar Arboga-Hällarna, ny råvattenledning, va-utbyggnad i Hällarna, exploatering av Åbrinken samt stabilitetsåtgärder vid Villagatan. Arbetena beräknas avslutas under 2017.

Omvandlingsområde Hällarna

Under året har utbyggnad av vatten- och avloppsledningar i området Hällarna genomförts. Kalkylen för utbyggnaden av vatten- och avlopp i Hällarna beräknades utifrån ett utförande med generalentreprenad. Tack vare att projektet istället utförts i egen regi har kostnaderna samt tiden för genomförande effektiviserats. Färdigställande av ledningsnätet i området inför driftsättning kvarstår.

Mark- och miljödomstolen prövar kommunens skyldighet att bygga en allmän VA-anläggning inom fastigheten Måla 2:1. Kvarstående budgeterade medel behöver därför reserveras för eventuella myndighetskrav om utbyggnad av en allmän VA-anläggning inom fastigheten Måla 2:1.

Anläggningen av överföringsledningar mellan Arboga och Hällarna pågår.

Exploatering av området Åbrinken

Iordningställande för exploatering av området Åbrinken med åtgärder för den södra och norra rampen mot väg 572 samt utbyggnad av gator och ledningar inom området har påbörjats under året. Arbetet pågår parallellt med Werner Arkitekter AB:s byggnation av bostäder i området. Arbetena beräknas avslutas under 2017.

Gång- och cykelväg längs med Engelbrektsleden

Med syfte att förbättra trafiksäkerheten på det kommunala vägnätet beviljades Arboga kommun medfinansiering för anläggande av gång- och cykelväg längs Engelbrektsleden. Projektet består av två etapper och under året har etapp 1, sträckan Skandiatgatan till Högskolecentrum, genomförts. Godkänd bidragsgrundande totalkostnad för etapp 2 beräknas till 750 000 kronor och statlig medfinansiering har beviljats med upp till 50 %. Kommunens kostnader för projektet är inarbetade i 2016 års budget. Trafikverket bedömer att projektet kan genomföras årsöverskridande och medger en överföring av bidraget till år 2017. För att möjliggöra slutförande av projektet kommer avsatta investeringsmedel, i form av kommunens kostnader för projektet, behöva flyttas med till år 2017.

Stabilitetsåtgärder vid Villagatan

Den fördjupade stabilitetsutredningen för området kring Villagatan visade att åtgärder krävs för att stabilisera slänten mot ån öster om Villabadet. Kostnader för stabilitetsåtgärder vid Villagatan är inarbetade i 2016 års budget. Vid projekteringen har framkommit att en lösning med erosionsskydd förordas. För att minimera påverkan på miljön i området är det önskvärt med ett mindre omfattande erosionsskydd. Beräkningar och vidare utredning av erosionsskyddets utformning innebär att genomförandet av åtgärder har försenats. Projektering och utredning av erosionsskyddet pågår och projektet bedöms därför bli årsöverskridande. För genomförande av projektet kommer avsatta investeringsmedel behöva flyttas till år 2017. Vid ett genomförande 2017 kan projektet samordnas med planerat byte av vattenledning i Villagatan.

Andra investeringar

Större investeringar inom vatten- och avlopp som genomförts under året är bland annat utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp i området Östra Brattberget och ledningsarbetet för att implementera den nya brunnen i Lunger. På sträckan Borgaregatan-Herrgårdsgatan, Österled Östra pågår även ledningsrenoveringar.

Upphandling av en traktor samt en lätt begagnad lastmaskin har gjorts och en fordonslift till verkstaden samt redskap till arbetsmaskiner har köpts in.

I rådhuset har ventilationssystem, el och tak bytts på huskropp D.

En akut investering i ishallen, utbyte av kompressor, gjordes under året i ishallen för att inte behöva stänga hallen.

8 Uppgifter om ekonomi

Tekniska nämnden		
Ekonomi, tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter	145 901	184 327
Verksamhetens kostnader	190 856	196 193
Nettokostnad	44 955	11 866
Budget	44 974	45 851
Årets resultat	19	33 985
Bruttoinvesteringar	34 032	80690
Investeringsinkomster	2 475	396
Nettoinvesteringar	31 557	80 294
Tekniska förvaltningen nettokostnader, tkr	Bokslut 2015	Bokslut 2016
Politisk verksamhet	1 017	942
Förvaltningsledning	473	836
Markreserv	859	936
Planavdelning	3 827	3 137
Projekt- och trafikavdelning	15 824	16 603
Deponi	502	716
Kostenheten	-283	-199
Driftavdelningen	17 041	17 197
Fritidsanläggningar	4 996	4 903
Jämförelsestörande poster		
resultat vid försäljning fastigheter	420	-10 733
resultat vid försäljning exploateringsomter	-528	-23 214
Summa nettokostnader	44 148	11 124
Fastighetsförvaltning, nettokostnader, tkr	807	742
Summa skattefinansierade verksamheter, tkr	44 955	11 866
VA-avdelning	0	0
Summa nettokostnader	44 955	11 866

9 Nyckeltal

	Helår 2013	Helår 2014	Helår 2015	Helår 2016
BELYSNING GATUSLJUS				
Antal ljuspunkter	3 570	3 463	3 531	3 531
Kr/ljuspunkt	510	606	592	509
KOST				
Levererade matpotitioner	616 840	616 902	641 694	632 086
Andel ekologiska livsmedel (%)	17	25	28	32
FORDON				
Andel, %, ägda bilar som uppfyller miljökrav 2009:1*	-	-	37	42
VATTENPROVER				
Otjänligt	0	0	0	0
Tjänligt med anmärkning	2	2	2	2
VATTENLÄCKOR				
Andelen per 10km ledning	1,2	1,1	1,8	1,3

Belysning och gatljus

Den energi som en armatur förbrukar under drift är belysningens största miljöpåverkan. För att minska energiåtgång och miljöpåverkan gäller det att åstadkomma en så hög energieffektivitet som möjligt. LED-teknik är mycket energieffektiv och ger stora mängder ljus i förhållande till den elektricitet som förbrukas. De positiva effekterna på miljön i form av lägre energiförbrukning är därför stora.

Kost, ekologiska livsmedel

Syftet med måttet är att redovisa kommunens arbete med miljöhänsyn genom inköp av ekologiska livsmedel. Mätningen är en egen undersökning i kommunen som rapporteras till Kolada. Mätperioden är årets 6 första månader. I den ekologiska odlingen får man inte använda konstgödsel och syntetiskt framställda kemiska bekämpningsmedel. Fodret till djuren ska vara ekologiskt och till det är också viktigt att djuren får vara utomhus och får utlopp för sina naturliga beteenden. Läkemedel för djur, som antibiotika, ska användas med stor försiktighet. Man får inte använda genetiskt modifierade organismer. Bestrålning är inte heller tillåten. Ett fåtal tillsatser får användas.

Fordon

Vägtrafiken står för ungefär en tredjedel av Sveriges samlade klimatpåverkan. Syftet med måttet är att redovisa kommunens arbete med miljöhänsyn genom användning av alternativa drivmedel och bränslesnåla fordon i den egna organisationen. Mätningen gjordes den 1 november och hämtas från Miljöfordon Syd.

Vattenprover

Dricksvatten är vårt viktigaste livsmedel. Dricksvatten från kranen är också vårt mest kontrollerade livsmedel. Det finns objektiva kvalitetskriterier för bra dricksvatten i form av gränsvärden. För att visa att kriterierna är uppfyllda måste dricksvattenproducenter undersöka dricksvattnet regelbundet. När man undersöker dricksvattnet tittar man exempelvis på om det finns bakterier och andra mikroorganismer. Kemiska ämnen i dricksvattnet undersöks också.

Vattenläckor

Andelen vattenläckor per 10 kilometer ledning är ett nyckeltal som kan ge en indikation om ledningsnätets skick. Det är viktigt att minska andelen vattenläckor för att upprätthålla en god status på ledningsnätet, minska energianvändningen och minska risken för inträngning när ledningsnätet är trycklöst.

10 Framtiden

Offentliga miljöer

Trygghet, tillgänglighet och trafiksäkerhet är viktiga faktorer för en inspirerande och trivsamt miljö. Fortsatta investeringar i belysningen är viktigt för att öka trygghetskänslan och förbättrade gång- och cykelvägar är väsentligt ur en trafiksäkerhetsaspekt avseende oskyddade trafikanter.

Ett genomförande av hastighetsplanen planeras vara slutfört först år 2018. Stora delar av kommunens vägnät kommer då att få nya hastigheter vilket kräver omskyltning samt informationsåtgärder.

Resurser behöver satsas på löpande underhåll av vägar och gator om underhållet inte ska bli dyrare när slitaget på gatorna blir större och skador på bärlager eventuellt uppstår.

En förbättring av stadsmiljön, exempelvis Nytorgets utformning samt åtgärder på Storgatan behöver genomföras. Infarten till Vasagymnasiet kräver åtgärder för att kunna garantera en säker trafikmiljö. Projektering för Vasagymnasiets tillagningskök pågår vilket innebär en utökning av kostverksamheten.

Stabiliteten utefter Arbogaån har varit aktuell i flera år och skreden som inträffade under år 2013 har särskilt markerat behovet av stabilitetshöjande åtgärder.

Herrgårdsbrons stabilitet och möjligheter att reglera vattennivåerna

Under 2015 utfördes dykinspektioner för att besikta Herrgårdsbrons konstruktion och under 2016 genomfördes kompletterande dykinspektion vid utskovet närmast fisktrappan. Inspektionerna visar att urspolningar under stötbotten och i brogrunden har underminerat bron samt att skivborden är slitna. Det medför stora svårigheter att reglera vattennivåerna på ett önskvärt sätt och utan åtgärder kommer regleringsförmågan på sikt helt att gå förlorad. Vid låga vattenflöden medför det stora risker för låga nivåer uppströms med rasrisker som konsekvens. Vid höga flöden uppstår okontrollerade, kraftiga och turbulenta flöden med stora påfrestningar nedströms på stötbotten, kaj m.m. som följd.

För att säkra regleringsmöjligheten och undvika skador på kraftbyggnad, bro och byggnader uppströms behöver åtgärder som renoveringsarbeten, gjutarbeten nedströms och utbyte av regleringsanordningar genomföras. För att möjliggöra genomförande av åtgärder 2018 och säkra Herrgårdsbrons stabilitet behöver projektering av stabilitetsåtgärder genomföras 2017.

Etablering och tillväxt

Exploatering av nya bostadsområden avseende både gata och VA är en förutsättning för nya attraktiva bostäder i Arboga. Att kunna tillmötesgå marknadens efterfrågan på tillgänglig mark för bostäder såväl som industri- och handelsverksamhet krävs för framtida etableringar. För att möjliggöra Arbogas tillväxt och säkra tillgången till mark för framtida utbyggnad och utveckling av staden är det viktigt att kommunen avsätter resurser för strategiska markförvärv.

Planarbete och GIS

Arbetet med att revidera kommunens översiktsplan, ÖP, pågår. Tekniska förvaltningen engageras i arbetet främst vad gäller planeringsunderlag och kartmaterial. Utifrån översiktsplanen kan sedan en fördjupad översiktsplan, FÖP, för centrala Arboga tas fram. Till de översiktliga planerna behöver kartor produceras i en fungerande GIS-miljö. Upprättande av en GIS-strategi pågår.

Flera större detaljplaner kommer att handläggas de kommande åren, däribland en ny detaljplan för Åbrinken etapp 2 där det ska möjliggöras för ett nytt vård- och omsorgsboende samt bostäder. Utöver Åbrinken finns det ett trettiotal planprojekt som måste hanteras, bland annat ny förskola på Marknaden, förskola i Götlunda och nya bostäder vid Södra Brattberget.

Den ekologiska statusen i Hjälmaran och Arbogaån behöver förbättras. Vattenmyndigheten ställer sedan tidigare krav på åtgärder för att nå en god ekologisk status senast år 2021. Arbetet med VA-planen pågår och tas fram i samråd med Västra Mälardalens myndighetsförbund och berörda förvaltningar.

Dricksvattenutredningen

I april 2016 lämnade regeringen sitt slutbetänkande (SOU 2016:32) på dricksvattenutredningen som påbörjades år 2013. Utredningen syftar till att identifiera nuvarande och potentiella utmaningar för en säker dricksvatten-försörjning på kort och lång sikt. Samhälls- och befolkningsförändringar innebär tillsammans med naturgivna förutsättningar och klimatförändringar påtagliga utmaningar för dricksvattenförsörjningen. I slutbetänkandet finns förslag på obligatoriska vattenskyddsområden, utökad samverkan mellan kommunerna, utökad krisberedskap och Kontrollstation 2020 vilket kommer påverka kommunerna.

Måltiden som en integrerad del i skolans verksamhet

Livsmedelsverkets råd om bra mat i skolan säger att måltiden ska vara god, trivsamt, näringsriktig, hållbar, säker och integrerad i verksamheten. För att måltiden ska bli integrerad i verksamheten krävs att skolledare och pedagoger arbetar för att utveckla skolmåltiden till en resurs på skolan.

En utmaning är att tillsammans med barn- och utbildningsnämnden tydligare koppla ihop måltiden med undervisningen.

Andra framtidsutmaningar är att öka andelen egentillagade maträtter och utöka antalet grönsaks- och fiskrätter till gästerna för en hållbarare framtid.

Strategisk lokalförsörjning

Den strategiska lokalförsörjningsplanen redovisar kommunens samlade lokalbehov så som nybyggnationer, renoveringar och ombyggnationer. Utifrån prioriteringar i lokalförsörjningsplanen påverkas flera av tekniska nämndens verksamheter. Nya detaljplaner ska arbetas fram och kostverksamhetens förutsättningar för långsiktig planering och organisering förändras.